

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะเป็นสิ่งที่ทุกคนแสวงหา ธรรมะมีมาตรฐานเดียว จะเป็นพระ เป็นเณร เป็นคฤหัสถ์ เวลาปฏิบัติไปแล้ว นี่ธรรมะ เวลาบรรลุดุธรรมเป็นโสดาบัน เป็นสกิทาคามี เป็นอนาคามี เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน ฉะนั้น ธรรมะมีมาตรฐานเดียว แต่เวลาเราปฏิบัติ คุณิเวลา พระศีล ๒๒๗ เณรศีล ๑๐ คฤหัสถ์ก็ถือศีล ๘ นี่เราถือศีล ๕ ถ้าถือศีล ๕ เราประพฤติปฏิบัติของเราไป ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเราไป เห็นไหม นี่มีมาตรฐานเดียวหมายถึงว่าเวลาทำแล้วบรรลุดุธรรมเหมือนกัน มีการบรรลุดุธรรมเหมือนกันมันต้องมีการกระทำให้ถึงที่สุดเหมือนกัน ถึงที่สุดเหมือนกัน แต่เริ่มต้น เห็นไหม เริ่มต้นจากเรา

ดูการแข่งขันกีฬาอะ กีฬานี้ทุกคนเวลาเริ่มต้นสตาร์ท จุดสตาร์ท ทุกคนอยากแข่งขันทั้งนั้นแหละ เวลาเราไปแข่งขันกีฬาเราอยากลงแข่งกับเขา แต่เวลาแข่งไปแล้วเขาจะรู้ได้โดยที่มาตรฐานของนักกีฬา ถ้าใครไปถึงเป้าหมาย ใครมีอุปสรรคสิ่งใด ฉะนั้น เวลาลงไปแข่งขันแล้วเราถึงจะเห็นว่านักกีฬาคนใดจะไปได้หรือไปไม่ได้ ฉะนั้น เวลานั้นนักกีฬาลงไปแข่งขันแล้วมันจะมีความเมื่อยล้า แต่เวลาเราออกจากจุดสตาร์ท เราจะมี ความสดของเรา ความสดคือความศรัทธา ความเชื่อของเรา เริ่มต้นออกจากจุดสตาร์ท ทุกคนมีจุดสตาร์ทเหมือนกัน

ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในพระไตรปิฎกนะ การปฏิบัติธรรมที่ยังไม่ได้มรรคได้ผล เพราะการปฏิบัติขาดความสม่ำเสมอ ความเสมอดัน เสมอปลาย เห็นไหม ความเสมอดัน เสมอปลาย แต่คนเราคุณิศีล ๕ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ เราถือศีลแตกต่างกัน พื้นฐานมันแตกต่างกัน การรับรู้แตกต่างกัน

คุณิเวลาคนมีฐานะนะ เขาจะซื้อหาสิ่งใดเขามีเงินมีทองของเขา เขาจะทำของเขาได้ง่ายดาย เรามั่นคนชั้นกลางเราก็พอทำไปได้ แต่คนทุกชั้นคนจน เห็นไหม เงินทองเราไม่มี แต่สินค้าสิ่งนั้นมันมีราคาแพง เราจะทำของเราจะให้ได้สิ่งนั้นมา ถ้าสิ่งนั้นมาเราจะต้องลงทุนลงแรงมากกว่าเขา

แต่คนที่เขามีเงินมีทองของเขา เขาจะหาสิ่งใดเขาหาด้วยความสะดวกสบายของเขา อันนี้มันมีการกระทำของเขาณะ

คู่อำนาจวาสนาบารมีของคนไม่เหมือนกัน เกิดมาเป็นคนเหมือนคน แต่คนไม่เท่ากันนะ ไม่เท่ากันที่ไหนล่ะ? ไม่เท่ากันที่พื้นฐานในหัวใจใจ ถ้าพื้นฐานหัวใจของคนที่เขาเข้มแข็งนะ จะไม่มีใครชักนำเขาไปได้เลย เขามีจุดยืนในใจของเขา แต่จิตใจเราอ่อนแอ เห็นใหม่ ใครจะชักนำอย่างไรก็ได้ ใครจะโน้มน้าวไปสิ่งใดก็ได้ นี่การโน้มน้าวจากภายนอก

แต่เวลาประพฤติกปฏิบัติขึ้นมาในหัวใจของเรา ก็เลสมันโน้มน้าวในหัวใจของเราณะ ก็เลสมันจะชักนำในหัวใจของเรา มันจะเสนอเลยละ “สิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม” แล้วเราปฏิบัติทำไมมันทุกข์ยากขนาดนี้ ทุกข์ยากขนาดนี้...มันจะทุกข์มันจะยาก ทุกข์เพื่อพ้นทุกข์นะ แต่เวลาเราเจ็บช้ำน้ำใจ เราร้องไห้ร้องห่มกันอยู่เนี่ย เราทุกข์กันอยู่เนี่ยมันทุกข์เพื่อทุกข์ต่อเนื่อง มันมีอารมณ์นะ เวลาเราโศกสลดขึ้นมา เห็นใหม่ อารมณ์เศร้า อารมณ์เหงา อารมณ์หงอย

เวลาที่มีอารมณ์สิ่งนี้ขึ้นมา โลกเขาเป็นกันอย่างนี้ พอโลกเขาเป็นกันอย่างนี้ โลกเขาปลอมประโลมกัน มีความเห็นอกเห็นใจกันนะ ถ้าเห็นอกเห็นใจกันทางโลก เห็นใหม่ นี่ทุกข์เพื่อจะทุกข์ต่อเนื่องกันไป แต่ถ้าความทุกข์ของเรา เวลาเราทุกข์ของเรานี้เราทุกข์อยู่ที่ไหนล่ะ เวลาครูบาอาจารย์ของเราประพฤติกปฏิบัติณะ ไปแบบนอแรมด ไปคนเดียวขณะอยู่ในป่าในเขา เวลามันทุกข์จนเจ็บใจในเขาณะ ในป่าในเขาใครจะช่วยเหลือเรา เห็นใหม่ มันทุกข์แล้วมันไม่มีใครมาให้กำลังใจ

ถ้าให้กำลังใจ สิ่งที่ทำให้กำลังใจเราก็น้อยเนื้อต่ำใจใจใหม่ แต่ถ้าครูบาอาจารย์ของท่านมีอำนาจวาสนาบารมีของท่านนะ เวลาท่านอยู่ในป่าในเขา เวลาทุกข์เวลาอยากขึ้นมาท่านพลิกใจท่านไปเลย พลิกใจไป เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเป็นกษัตริย์ เวลาท่านสร้างสมบารมีมาขนาดนั้น เวลาท่านไปแสวงหากับเจ้าลัทธิต่างๆ ท่านไปของท่าน ท่านทำของท่าน แล้วเวลาท่านอยู่ในป่า ในเขาท่านทำทุกรกิริยาของท่าน ท่านทุกข์กว่าเราเยอะเลย ท่านทุกข์กว่าเรามาก ทุกข์กว่าเรามากตรงไหน? ทุกข์กว่าเรามากเพราะตอนนั้นศาสนายังไม่มี

ถ้าศาสนาพุทธยังไม่มีนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นใหม่ นี่หนึ่งเดียวมันไม่มีสอง ไม่มีสอง ในเมื่อไม่มีใครรู้จริง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา พอตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เวลาชนะมาร เทวดาแซ่ซ้องสรรเสริญไปเลย เวลา

เทศน์ธรรมจักๆ ขึ้นมา เห็นไหม จักรนี้ได้เคลื่อนแล้ว ไม่มีใครจะน้อมกลับไปได้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมจักๆ เทวดาส่งข่าวเป็นชั้นๆ ขึ้นไปเลยนะ

“บัดนี้จักรเคลื่อนแล้ว ธรรมได้แสดงออกแล้ว ธรรมได้มีแล้ว”

ถ้าธรรมได้มีแล้ว เวลาอนาถบิณฑิกเศรษฐี เวลาทำบุญกุศลๆ นี่เป็นเศรษฐีเอาเงินปุ่ที่ซื้อเชตวันถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเวรกรรมให้ผล สิ่งที่ทรัพย์สมบัติฝังไว้ในดิน น้ำ เชาะไปหมดเลย เทวดานะ เทวดาอยู่ที่ประตูบ้านมาเยาะเย้ยถากถาง “นี่ทำบุญแล้วได้บุญ ทำบุญแล้วได้บุญ ทำบุญจนทุกขัจจนเจริญขนาดนี้ เอาบุญมาจากไหน” อนาถบิณฑิกเศรษฐีไล่เทวดานั้นออกไปเลย เวลาเทวดาไม่มีที่อยู่อาศัย ไปหาพระอินทร์ พระอินทร์ให้กลับมาขอขมา แล้วไปขอขมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมจักๆ เทวดาส่งเป็นชั้นๆ ขึ้นไป เวลาครูบาอาจารย์ของเราอยู่ในป่าในเขา เห็นไหม มันก็มี มีสิ่งนี้เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพาศธรรม มีไหม เวลาอยู่ในป่าในเขาคนเดียวนะ เวลามันพลิกใจขึ้นมา พลิกใจขึ้นมาว่าเวลาเราทุกข์เรายาก เราต้องหาเหตุผลในหัวใจของเรา นี่เราจะทุกข์ยาก เราจะออกไปสู่กระแสสังคมไซ้ไหม ถ้าเราจะออกไปสู่กระแสนั้นมันก็หมุนไปตามสังคมไซ้ไหม นี่ถ้าหมุนไปตามสังคม หมุนไปตามโลกไซ้ไหม เราก็เกิดมาจากโลกนี้แหละ แล้วเราอยากจะพ้นจากโลก เราจะพ้นจากทุกข์ แล้วพ้นที่ไหนล่ะ

“อ้าว! การปฏิบัติ นี่ปฏิบัติในสังคมก็ได้ ปฏิบัติที่ไหนก็ได้”...ไซ้ ที่ไหนก็ได้ แต่หัวใจเรามันอ่อนแอขนาดนี้ ที่ไหนก็ได้แล้วมันปฏิบัติจริงหรือเปล่าล่ะ แต่เวลาอยู่ในป่าในเขา เวลามันทุกข์จนเจริญใจ มันอ่อนแอของมัน เห็นไหม เราก็อยู่ในป่า ในเขามันมีอะไรล่ะ? มันก็มีแต่ต้นไม้ มันก็มีแต่ป่าแต่เขา มันก็มีสิ่งสี่สารสัตว์ นี่เราอยู่กับมัน เวลาจิตใจของเราถ้ามันร้อนเริงอาจหาญ สิ่งนั้นมันจะเป็นเครื่องหนุนเรานะ

เราไปอยู่ในที่วิเวก เราไปอยู่กับสังขาร อยู่กับความจริง นี่มารยาสาโดย โลกมันเป็นของมายาทั้งนั้นแหละ มนุษย์สร้างขึ้นมาทั้งนั้นแหละ สิ่งที่อยู่ในสังคมใครเป็นคนสร้างขึ้นมาจากไหน ความสะดวกใครเป็นคนสร้างขึ้นมาจากไหน นี่วิทยาศาสตร์ๆ วิทยาศาสตร์เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิต คุณภาพชีวิตของทางโลกเขา แต่เขาเกิดตายเหมือนกัน สุกต้ายแล้วก็ตายเหมือนกัน

แต่เวลาเราจะพ้นจากทุกข์ เราอยู่ในป่าในเขาของเรา ถ้ามันทุกข์มันยากขึ้นมา นี่เรามีสติปัญญาของเรา ถ้าอยู่คนเดียวให้ระวังความคิด ความคิด เห็นใหม่ เราเคยอยู่ในสังกมมา เรามีความสะดวกสบายมา เวลาเข้าป่าเข้าเขามันทุกข์มันยากขึ้นมา แล้วทุกข์ยากมันทุกข์ยากจากใครล่ะ แล้วทำไมสัตว์มันอยู่ในป่านั้นไม่เห็นมันบ่นทุกข์ยากของมันเลย

สัตว์ในป่าในเขา ถ้าคนไม่ไปล่ามันนะ มันอยู่โดยธรรมชาติของมัน แต่คนไปล่ามันเอง คนไปทำลายมัน พอไปทำลายขึ้นมา แล้วเราไปอยู่ในป่าในเขา นี่เราเป็นสัตว์ตัวหนึ่งใช่ไหม? ไม่ใช่ เราไม่ใช่สัตว์ตัวหนึ่ง เราเป็นสัตว์ประเสริฐ เราเป็นมนุษย์ แต่เราเข้ามาในป่าในเขานี้เรามาหาสังกรรมต่างหากล่ะ

สัตว์สมองมันเล็ก สัตว์อำนาจวาสนาของมันเป็นเครื่องจาง มันเป็นอบายภูมิ อบายภูมิตั้งแต่สัตว์เครื่องจางลงไป อบายภูมิ เห็นใหม่ อบายภูมินี้มันทำคุณงามความดีของมันได้ มันทำดีทำชั่วของมันได้ แต่มันทำมรรคผลนิพพานขึ้นมาไม่ได้ เราเป็นสัตว์มนุษย์ เรามีปัญญาของเรา เราเข้าป่าเข้าเขามา เราเข้าป่าเข้าเขาด้วยมีสติด้วยมีปัญญา เราไม่ได้เข้ามาเหมือนสัตว์ เราไม่ได้เข้ามาขอมจ้านกับมัน เราเข้ามาเพื่อชำระล้างกิเลส เห็นใหม่ คุณวิเศษมันกลัวขึ้นมา มันทุกข์มันยากขึ้นมา นี่กิเลสทั้งนั้นแหละ

เวลากิเลสมันตื่นนอนขึ้นมามันจะปิดให้ความเพียรของเราล้มลุกคลุกคลานทั้งนั้นแหละ มันจะทำให้เราเลิก ให้กรรมฐานม้วนเสื่อ ให้ม้วนออกไปอยู่กับสังคม อยู่กับสังคมก็ไปมารยาทสังคมไป เออช่วยกันไป เออช่วยกันไปนะ นี่ “สบายดีไหม สบายดีไหม” ดูแลกันไป แล้วก็บออุจใจบออุจนะว่ามันมีคนดูแลมัน เวลาตายขึ้นมาเขาก็นั่งร้องให้อยู่ข้างศพเรานั้นล่ะ เขาช่วยเราไม่ได้หรอก

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เห็นใหม่ เราจะตายที่ไหน จะตายในป่าก็ได้ จะตายในเมืองก็ได้ จะตายที่ไหนก็ได้ถ้ามันจะตาย แล้วมันตายจริงไหมล่ะ? มันไม่ตาย มันไม่ตายเพราะอะไร เพราะมนุษย์มีปัญญา มันเอาตัวรอดได้ทั้งนั้นแหละ เวลาที่มีความกลัวความวิตกกังวลขึ้นมามันก็ไม่คิดนอกเรื่องนอกราว

เวลากลับผี ความกลัวนี่นะ สิ่งใดๆ นี่หิริญมิสองด้านทั้งนั้นแหละ ความกลัวถ้ากลัวจนไม่มีสติปัญญา กลัวจนไม่มีประโยชน์ กลัวจนบ้าไปก็ได้ แต่ถ้าความกลัวนี้มีสติปัญญา กลัว เห็นใหม่ กลัวกิเลสมันก็กลัวด้วย ถ้ากลัวแล้วมันก็ไม่คิดนอกเรื่องนอกรอย มันไม่คิดเรื่องต่างๆ ไม่คิดเรื่อง

ตามความพอใจของมัน ทีนี้เราไม่คิดเรื่องตามความพอใจ มันกลัว กลัวเราก็เอาความรู้ดีของเรา ไปอยู่ที่พุทโธชะ นี้อยู่ที่พุทธานุสติ

พุทโธๆ เห็นไหม พุทธานุสติ นี้มันเกาะพุทโธ พุทโธ จนถึงที่สุดมันสงบขึ้นมาได้นะ นี้ดับหมด ความกลัวก็ดับหมด สิ่งที่เกิดกังวลมันดับหมด เหลือแต่พลังงาน เหลือแต่ตัวจิตล้วนๆ เหลือแต่ความสุขระงับใจ ถ้ามันสุขระงับขึ้นมา นี้มันจะไม่ตื่นตื่นแล้ว มันเห็นประโยชน์แล้ว อ้อ! อยู่ป่าอยู่เขามันได้ประโยชน์สิ่งใด ถ้าอยู่กับสังคมมันมีแต่คนเอออวยกันมันจะมีประโยชน์สิ่งใด ถ้ามีประโยชน์สิ่งนั้นขึ้นมามันเห็นคุณค่าไหม

เราไปอยู่ในป่าในเขา เราออกไปนี่เราไม่ใช่ไปแบบสัตว์ เราไม่ได้ไปแบบคนสิ้นไร้ไม้ตอก เรามีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษาธรรมและวินัย เห็นไหม อริยสัจ เราจะรู้ค้ำของเรา ในเมื่อเรามีคุณธรรมอันนี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษา มาเนี่ยยังเป็นสัตถุญอยู่ ยังเป็นความจำได้อยู่ เราจะเอาความจริงขึ้นมา แล้วความจริงมันเกิดขึ้นมาจากไหนล่ะ? มันเกิดมาจากหัวใจที่มันรู้แจ้ง ถ้าหัวใจมันรู้แจ้ง ถ้ามันไม่รู้สิ่งใดเลยมันก็มีความวิตกกังวล กลัวไปหมดเลย แต่ถ้ามันอยู่ในป่า มันฝึกหัดขึ้นมา มันรู้แจ้งของมัน มันเห็นคุณค่า เห็นไหม

เวลาเห็นโทษๆ เวลาไปนี่ตกใจ ตกใจจนเนื้อตัวสั่นนะ แต่เวลามันได้คุณค่าขึ้นมา ได้ความจริงขึ้นมา มันเห็นคุณค่าขึ้นมาะ นี้หลวงตาท่านเล่าประจำ หลวงปู่ขาวเวลาท่านออกจากโรงขอด ท่านละถ้ำละถ้ำนะ ท่านเห็นคุณค่าของที่นี่ ท่านเห็นคุณค่าของโคนต้นไม้ไง นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นคุณค่าของโคนต้นไม้โพธิ์ไง เพราะนั่งอยู่โคนต้นไม้โพธิ์แล้วตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นไหม “เราตรัสรู้ธรรมอยู่โคนต้นไม้โพธิ์” นี้ต้นไม้โพธิ์นั้นก็เลยเป็นสัญลักษณ์ในพุทธศาสนา

แล้วเราเข้าป่าเข้าเขาขึ้นไป เวลาไปมันไปด้วยความวิตกกังวล มันไปด้วยความทุกข์ความยาก แต่เวลาเราได้ประโยชน์จากสิ่งนั้นขึ้นมา เห็นคุณค่า เห็นไหม คนดี เครื่องหมายของคนดีคือ กตัญญูกตเวที เรากตัญญูแม้แต่สถานที่ พื้นที่ที่เราได้อาศัยขึ้นมา ถ้าปฏิบัติขึ้นมา มันเป็นความจริงขึ้นมา

ฉะนั้น ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา สิ่งนั้นมันเกิดจากความเข้มแข็งของเรา มันเกิดจากสติปัญญาของเราแยกแยะขึ้นมา ถ้าสติปัญญาเราอ่อนแอ เวลามันยุแห่ มันยุแห่ว่าสิ่งนั้นทำไม่ได้ สิ่งนี้เป็นไปไม่ได้ สิ่งนี้เป็นไปไม่ได้ นี่เราก็เชื่อมั่นใจ แต่ถ้าสิ่งทีกิเลสมันเอาสิ่งนี้มายุแห่ มาทำลายความเพียรของเรา ทำไม่มององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา ทำไม่ครุบา

อาจารย์ของเราทำขึ้นมา ท่านก็เป็นมนุษย์ เป็นคนเหมือนเรานี้แหละ เราก็เป็นคน...ใช่ หลวงปู่มั่น ท่านก็สร้างบุญกุศลขึ้นมาเป็นพระโพธิสัตว์เหมือนกัน

ฉะนั้น พระโพธิสัตว์ท่านก็ปฏิบัติของท่าน แต่ท่านก็ยังทุกข์ยากขนาดนั้น เราเป็นสาวก สาวก เราเป็นผู้ที่ได้ยิน ได้ฟังขึ้นมาเราก็อยากประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เพราะมันไม่มีคุณค่า สิ่งใดดีไปกว่าการประพฤติปฏิบัติ ดีไปกว่าการแสวงหาอริยทรัพย์อย่างนี้

โลกเรานะ เราแสวงหาทรัพย์สมบัติของเรามากก็เพื่อดำรงชีวิต บังคับ ๔ เป็นเครื่องอยู่อาศัย มันเป็นเครื่องอยู่อาศัย มันเป็นของอาศัย มันไม่ใช่ของจริง เพราะชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด เราไม่พลัดพรากจากเขา เขาก็ต้องพลัดพรากจากเรา เราจับจ่ายใช้สอยอยู่นี้มันก็พลัดพรากจากเรา ไปตลอดเวลา ถึงเวลาถ้าเราสงวนรักษาไว้เราก็ต้องพลัดพรากจากสิ่งนี้ไปเป็นธรรมดา เห็นไหม มันเป็นเครื่องอาศัยทั้งนั้นแหละ แล้วความจริงล่ะ?

ความจริงมันเป็นนามธรรม เวลาเราเกิดมานี้ปฏิสนธิจิตมันเกิดในไข่ เกิดในน้ำคร่ำ เกิดใน โอบปาดิกะ มันเกิด กำเนิด ๔ กำเนิด ๔ เกิดมา ที่นี้เราเกิดมานี้เราเกิดมาด้วยบุญกุศล เกิดมาเป็น มนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนา พุทธศาสนาคืออะไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มีพระพุทธ พระธรรม เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะ เวลาที่มีดวงตาเห็นธรรม ถึงมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระธรรม คือคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรมคือสังฆธรรม พระ ธรรมคือธรรมะที่มีอยู่แล้ว ธรรมะมีอยู่แล้ว...ธรรมะมีอยู่แล้วแต่ไม่ใช่ของเรา ธรรมะมีอยู่แล้วมัน เป็นธรรมะสาธารณะ เห็นไหม ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ เป็นธรรมะสาธารณะ แล้วเราล่ะ เห็นไหม เรามีสิทธิหายใจ นี่อากาศก็เป็นของสาธารณะ แต่เราหายใจเข้ามาเพื่อฟอก เลือดเราเราหายใจเข้ามาเพื่อสมองของเรา เราหายใจขึ้นมาเพื่อตัวเรา

ที่นี้เราหายใจ สิ่งที่เป็นสาธารณะ หายใจนี้เป็นอากาศนะ ธรรมขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นสาธารณะ เห็นไหม นี่สอนบริษัท ๔ แล้วเราเป็นบริษัท ๔ พระพุทธเจ้าฝาก ศาสนาไว้กับเรา ฝากไว้กับเราแล้วเราเอาไหม เราค้นคว้าไหม เราเอาสมบัตินั้นไหม เวลาพ่อแม่ให้ เราตกทอดนี้อยากได้กันนัก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ธรรมไว้ ให้ธรรมไว้ นี่ให้ บริษัท ๔ ฝากศาสนานี้ไว้กับเรา แล้วเราเป็นความจริงขึ้นมาไหมล่ะ

ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม นี่ อริยทรัพย์ ที่เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนา ถ้าเราเกิดเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนาแต่เขาไม่สนใจ ศาสนานี้ก็เป็นทีไรทำบุญ เรื่องปฏิบัติก็เป็นเรื่องของพระ เวลาทุกข์ยากก็ทุกข์ของเรา

เวลาเงินนี้อยากได้ เวลาทรัพย์สินเงินทองนี้อยากได้มากเลย แต่เวลาอริยทรัพย์ ทรัพย์ที่เป็นอริยทรัพย์ โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ใช่ไหม มันเป็นเรื่องที่เราทำไม่ได้ใช่ไหม ทำไมเราไม่มีความทุกข์ล่ะ ถ้าเราสละทุกข์ เราปลดเปลื้องทุกข์ เรากำจัดทุกข์ไปจากใจของเรา นั่นไง นั่นไง

นี่ไงทุกข์เป็นสัจจะ ทุกข์เป็นความจริง นี่ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เห็นไหม มันเกิดมรรคญาณแล้วเกิดนิโรธะ นิโรธคือการดับทุกข์ การทำลายสิ้นไปจากทุกข์ เวลาทุกข์ขึ้นมา ทุกข์นี้เป็นสมบัติของเรา เดี่ยวมันก็เกิด เดี่ยวมันก็ดับ เดี่ยวก็ทุกข์มาก มีสติปัญญา ทุกข์ก็เบาบาง ก็ทุกข์กันอยู่อย่างนั้นแหละ แต่ถ้าเรามีปัญญาของเรา เราปฏิบัติของเรา ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบแล้วมันจับ มันเห็นสมุทัย เห็นต้นตอความทะยานอยาก เห็นเหตุแห่งทุกข์ เวลามันเป็นวิบากเป็นความทุกข์แล้วมีแต่ความทุกข์ความยาก ความทุกข์ความยากนี่มันเป็นผล มันเป็นวิบากกรรม แต่มันมีที่มา มันมีสมุทัย มันมีเหตุที่มา

ที่นี้เหตุที่มา ถ้าไม่มีมรรคมันจะเห็นไหมล่ะ ถ้ามันมีมรรคขึ้นมา มีมรรคขึ้นมามันถึงเห็นเหตุไฉน นี่ที่มันน้ำตาไหลน้ำตาร่วงกันอยู่นี้ก็เพราะตรงนี้ไง ถ้ามันละตรงนี้ไปแล้วน้ำตามันจะไหลที่ไหนล่ะ เพราะมันไม่มีเหตุแห่งทุกข์ มันไม่มีเหตุมันก็ไม่ทุกข์ แต่ที่มันมีเหตุไฉน แล้วเหตุอยู่ไหนล่ะ? เหตุก็อยู่ในตำราไฉน เหตุก็ศึกษาจนอยู่ในสมอง ท่องได้หมดเลยไฉน ท่องได้หมดมันก็รักษาไม่ได้ หมอเวลาเขาจะรักษาโรคนะ ไม่มียา ไม่มีเครื่องมือเขาผ่าตัดใครไม่ได้หรอก อ้าว! หมอก็คือหมอ หมอเรียนมาแล้วก็เรียนมาจบ ถ้าหมอไม่เข้าห้องผ่าตัด หมอไม่มีเครื่องมือแพทย์ หมอรักษาคนได้ไหม

นี่ก็เหมือนกัน จำได้หมดเลยธรรมะของพระพุทธเจ้า มันก็เรียนมาจบเหมือนกัน แต่มันไม่มีเครื่องมือ ไม่มีสติ ไม่มีสมาธิ ไม่มีปัญญา แล้วเอาอะไรไปรักษามันล่ะ สติ สมาธิ ปัญญามันอยู่ไหน นี่ถ้ามันอยู่ขึ้นมา มันเกิดขึ้นมาจากความจริงไม่ใช่ชื่อ ไม่ใช่ตำรา มันเป็นเรื่องจริง สติ มหาสติ มันจะเป็นสติอย่างไร เป็นมหาสติอย่างไร เป็นปัญญา เป็นมหาปัญญาอย่างไร เป็นมรรคญาณ

ที่มันทำลายกิเลสอย่างไร นี่ใจหมอที่มีเครื่องมือเขาก็รักษาได้ เราเป็นนักปฏิบัติเราก็มีของเรา
ขึ้นมา

ถ้าเรามีศีล สมาธิ ปัญญา มีตามความเป็นจริงนะ ไม่ใช่มีโดยสัญญา ไม่ใช่สั่งสินค้าเข้ามา
เวลาเครื่องมือแพทย์สั่งมาจากนอกได้หมดคนละ ศีล สมาธิ ปัญญาสั่งไม่ได้ นี่สั่งสั่งให้ได้ สั่งให้ได้
...สั่งไม่ได้ มันต้องฝึกหัดฝึกฝนขึ้นมา ต้องสร้างขึ้นมาจากใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้นสร้างขึ้น
มันถึงทำของมันได้

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเวลาประพฤติปฏิบัติมันมีมาตรฐานเดียวเท่านั้นแหละ ที่นี้มาตรฐานเดียว
เห็นไหม เราอยู่ในสถานะไหนเราก็พยายามของเรา ขวนขวายของเรา ทรัพย์สมบัติทางโลกนะมัน
ช่วยเหลือเจือจานกันได้ แต่อริยทรัพย์ ทรัพย์จากภายในต้องบุคคลคนนั้นทำขึ้นมา องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าคอยชี้ทาง แล้วทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ ทุกคนมีสิทธิที่จะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้
เป็นความจริงได้ เราก็มีสติของเรา ฉะนั้น เวลาทำมันจะทุกข์มันจะยากมันก็เป็นอำนาจวาสนา
ของเรา เราต้องขวนขวายของเรา ทำของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา เอวัง